HERMENEUTICA.

Seu:

Ratio interpretandi Scripturam Sacram. Novi=Foederis.

Ex operibus

Cornelii a lapide, Iacobi Tirini, et Andreae Maximiliani Zasii Ord. Praemonstratensis Canonic. Regul. SS. Theolog. Doctor. in Regno universae Hungar. Profess. emeriti.

Sub Felici Regimine

A. R. P. Aacleti Bonori Ord. Minor. S. P. N. Francisci Strict. Observ. p. t. M. Provincialis Decsini Die 17. 9bris Año 1810.

Oblatio

SaCro SanCtae TrIaDIs honorI pIe DeDICatVr.

Inv. 82

Hermeneutica Sacra.

Novi testamenti Prolegomena.

§. 1us

De origine, et incrementis Hermeneuticæ.

Hermeneutica novi fœderis Scientia audit Sacram interpretandi Scripturam Græco idiomate primitus adornatam, Si pro nuda expositione divinarum literarum accipiatur author ē ipse filius Dei, dein Apostolos discipulos, et Sui Successores docuere. Nam facta divisione Apostolorum, n Solum Hyerosolimis, Sed et per orbem terrarum hæc Evangelica tuba insonuit. Illi varias gentes fidei Duce illustrarunt, illi publicas Scholas cum Suis Sectatoribus erexerunt. Alexandriæ, Cæsareæ, Antiochiæ ut eas Iam Judæorum Synagogis opponerent, quam veram Sacræ Scripturæ interpretandæ rationem Conservarent, n diu tamen Sacræ doctrinæ primigenia in Sua puritate perstitere, nam imani odio in Novæ Religionis Candidatos Duce Simone Mago, Cerintho, Vailide, Carpocrate sevitum ē. His tamen providentissimum Nomen opposuit Viros doctrina, et Sanctitate claros, Muros pro Domo Dei.
Methodus vō Systematica Sæculo 3io. 4o. 5o. quæ incrementa capit ex operibus eorundem SS Patrum Signanter ex operibus Sacrum Hyeronimi, et Augustini. Tandem Sub regimine felicis recordationis Mariæ Theresiæ maximum in Splendorem effloruit, cum in certum ordinem redacta fuit per Stephanum Hayd ex Ordine S. Benedicti Friburgi, et in Hungariam per Adamum Vissel Professoris eximio quos Salezrinum e Societate Jesu.

§. 2us

De Hermeneuticæ Utilitate

Utilitatem hujus Scientiæ Comendat Trid. Sess. 5. de Reform. Necessitas vō patet inde, quod a Catholici ad Suum Sensum interpretentur Scripturas, quibus gemina obviam interpretatione.

Hermeneutica Sacra Novi Testamenti.

§ 1us.

De Subsidiis Hermeneuticae Sacrae internis.

Tam veteris, quam et Novi instrumenti Hermeneutica aliarum Scientiarum more suis instructa e adminiculis. Ex his alia internorum alia externorum appellatione innotescunt. Nomine internorum veniunt, quae Sacri Codicis textum afficiunt, ipsamque interpretationem constituunt; quae autem ad faciliorem solum aut commodiorem, pleniorem ve interpretationem adferunt, vocabulo externorum honorantur. Eorum numerum in Sacra antiqui Codicis Hermeneutica complexi sumus, una et ostendimus, in 3plici Analogia Scripturae. Scilicet fidei, et linguae certitudinem, veritatemque Hermeneuticam fundari.

§ 2us.

De originali Novi testamenti lingua ejus praestantia, et utilitate.

Graece, si Matheum exceperis, scripsere omnes Auctores. Patriam linguam aevo Xti Ebraeis fuisse Siriacam, inter eruditos notissimum est. Hac proinde Evangelium a Matheo fuisse exaratum, credere par est; nec ambigere, quin Apostoli, et Evangelistae popularibus suis Helleistis, seu Judaeis graeco idiomate utentibus eodem studio consuluerint, quo Siris conspexere, omnemque impenderint operam documenta verterentur ex Syriaca in Graecam, hoc 1a Evanglii. × Unde graeci exemplaris quanti sit antiquitas et auctoritas innotescit. Quo autem fundamento nitantur, qui Siriacam Mathaei Evangelium quod hodie spectamus cum genuino ipsius Mathei exemplari congruere negant, nulla ratione comprehendo. Assertae infirmitatem luculenter manifestat propria eorum de Syriaco fonte a se neviso confessio. Caeterum plerique novi testamenti libri Graeco sermone a suis Auctoribus prodierint, nemo prudentum ambigat, quin hoc idioma optimo jure novi foederis censeatur originalium. Ex quovis.

Multa ad laudem, commendationemque linguae graecae in medium adferri posset, illud tamen maximam ei aestimationem conciliat, quod nulius temere usus tam lata linguam potuerit, ac illius. Tota sane gentilium Philosophia hac lingua potissimum publicis monumentis consignata est.

Ipsa

Ipsa Graecorum gymnasiis atque literis caeteris palmam facile praeripuerunt. Non sum nescius variis e causis linguae Graecae tam latinae originem difusse peti quas Coloniae ac Graeciis antiquissimis temporibus in varia loca missae, non ultimum tenent locum. Accedebat demum Alexander Magnus qui victricia per Asiam universam circumferens arma cum imperio Graecae quoque linguae notitiam late difundit, ab iis, qui in diversis regnis ipsa cumprimis Aegypto illi successerunt, conservandam, imo longius dilatandam. Verum aetate illa, qua Graeci cum universa Asia Romanorum subire cogebantur imperium, eorum lingua, cum literarum, quae apud eos florebant studiis ad gentem Romanam migravit.

§. 3us. De ejus Necessitate.

Nihil magis divinas paginas evolventi, moram injicere solet, ac ipsa verborum ambiguitas, quae solius latinitatis auxilio dijudicari nequeat; ambiguitates jam istas evolvere, et alia quaedam obscura sic illustrare, ne lector de vera sacri textus sententia incertus haereat, fidelis interpretis exigit officium. Sed hanc illustrem Provinciam sine manifesta erroris periculo solius latinitatis gnarus, obire non valebit; longa quippe experientia edocti sumus, passim a via deflecti, si linguae primae ve tanquam Hermathenae negligantur aut penitus ignorentur. Rem prodesit non nullis firmare, et exornare exemplis. Cum gentium Apostolus 2da ad Timoth. 4o V. 3e scribit: Sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi Magistros, prurientes auribus. Dubitationi locus est, Magistrine dicantur prurientes auribus, an Auditores? non deerunt ex oratoribus, qui probrum hoc ad Magistros revocent, iisque graviter exprobrent, quanti detrimenti vanitate sua importent. Si rem intuemur, nil verius si Pauli mentem, nil falsius. Graeca errorem praetegunt ipsa Meridiana luce clarius: in his vocabulum prurientes, casu recto, seu Nominativi ponitur, et ad Auditores, non vero Magistros refertur.

§. 4us. De Librorum Novi testamenti stylo

oratorem

Oratorem Sacrum supra profanum potissimum evehit Spiritus ille, qui e Coelo derivatur. Haec Rhetorica illa Coelestis est, quam gentis Apostolus adhibuit 1a ad Corinth. C. 2o. v. 4o. Non in persuasibilibus humanae Sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus, et virtutis. Haec est, quae superna ope adjuta, quicquid obstaculi ponat humani Cordis duritia, veluti momento perrumpit, et instar fulminis ipsa viscera pervadit. Talia ergo genus eloquii novi testamenti telagraphos exigere debuit, quod sermonem nec penitus inornatum relinqueret nec indecenter ornaret, quod nihil verbi Divini majestate derogaret; neque totum laborent in oratoriis existimationem converteret. Si enim elegantiam aut dictionis apparatum iis scriptis parem, quod olim Graecorum genti admirationi fuere, Divinae habuissent literae, an non multi reperti fuissent, qui ... ebate dictos, sed dictionis splendore Auditores prolectatos, et sermonis illecebris delinitos, ac circumventos terrarum ubivis divulgassent. In prophanis Scriptoribus plerumque materia sermonis copiae cedit, in Sacris contra vincit orationem materiae dignitas. A Philosophorum aut Oratorum lectione, non paucos homines in viros probos evadisse nunquam legimus; Novi autem testamenti lectione, quot viros frugi, quot Sanctos, quot generosos Martyres effectos rerum gestarum monimenta perhibent. Non opus habebant Evangelicae legis Scriptores, ut se in anni illo labore excruciarent, quo cuncta ad leges, et apicem artis Rhetoricae, extenderunt, et nimis ad calculos cum Demosthene, Hortensio, et Tullio revocarent. Grandia Religionis nostrae Mysteria, mors ipsius Filii Dei innocentis, Sanguis fusus, fidei Catholicae Sanctitas, animae immortalis pretium, cura salutis aeternae, et 4or Novissima per se ipsa vim, virtutemque movendi maximam inspirant. Sed cum ista dico, noli quis existimet, me in eorum sententiam descendere, qui Scripturam aridam, omnis elegantiae sermonis destitutam propugnant.

Non enim illic deest materia, ad dicendum vere magnifica

non argumentis

non argumenta ad probandum solidissima: non sermonis elegantia ad ornandum prorsus admirabilis. Ad 1am Classem, seu Materiam pertinent, quae de Filii Dei Carnem humanam induti vitam, virtutibus, doctrina, Miraculis, Morte, a gloria resurgentis in Evangeliis praedicant; quae de mediis Apostolorum factis usque naturae vires superantibus Religionis fidei latissima propagatione, mox doctrina sublimi in Apostolorum actis, et Epistolis commemorant. Haec sane tam splendidam, majestateque plenam materiam, quam amplam pro horreo sacrorum Oratorum messem. Jam quid de altera Classe, seu argumentis ad persuadendum efficacissimis dicam? Christus, ut se non Davidis solum, sed Dei vivi Filium, verumque Deum, et hominem probaret: verbis e Psalmista, psalmo 109. in medium productis ita conclusit:

Si ergo David vocat eum Dominum quomodo ejus filius est?

Mathei 22. v 42. Ac si diceret: Christus vocatur a Davide non solum filius, sed etiam Dominus; Christus ergo neque Davidis filius, neque homo duntaxat, sed etiam Dei filius est. alia occasione, ut Phariseos de censu exhibendo enervaret; numum ostendi, sibi postulabat, eoque inspectu, quaesivit, Cujus est haec imago. Respondentibus illis est Caesaris reddite ergo, inferebat, Caesari, quae sunt Caesaris, et quae sunt Dei Deo, Math 22o v 17. Verum ut contra Saduceos ad animae immortalitatem, et corporum anastasim propugnaret, usus est argumento sane validissimo e verbis Exodi defracto Math 10 quibus Abraham Isaac, et Jacob Deum non mortuorum, sed viventium asserit. atque ex his per legitimam Conclusionem intulit, quum Deum viventes non sint, vivere illos oportere secundum animam, eamque corporis fore immortalem. Hoc argumenti genere summus ille Theologorum Magister ita Saduceos, Scribas, Phariseos aliosque

Adeo legis peritos profligavit ut teste. +
~~ut teste~~ + Evangelista: nemo potuerit ei respondere verbum
neque ausus fuerit quisquam ex illa die eum amplius
interrogare Math. 22. v. 46. ad 3 jam classem accedimus
ut Sermonis gravitatem, et elegantiam in Sacro Codice
novi Testamenti latentem exhibeamus. Simplicitatem
cum majestate conjunctam continent, quae in Divi Joann.
Evangelio C. 1o. leguntur: verbum caro factum est v. 14.
et pauca quidem et simplicissima verba grandes tamen
et sublimes ideas humano intellectui suppeditant: sensu,
abundant; et integros interpretum libros implent. Sermo-
nis subtilitatem petis? En Ipso St verba illa, quibus dilectus
Xto Discipulus Evangelium orditur: In principio. et Verbum
erat apud Deum. et Deus erat verbum. Eodem vocabulo
librum Geneseos inchoavit Moyses, immenso tamen rerum discri-
mine. Nam in illo narratur initium temporum, in hoc autem + aeternitas indicatur
illo historia mundi in hoc ejusdem reparati Mysterium
recensetur. majestate Evangelii dignum exordium de paucis verbis
de Xti divinitate tam luculentum, et multiplex testimo-
nium Joann. reliquit ut non tantum Ebionem, et Cerinthum
sed futuros etiam eorum Magistros, Arium, Sabellium, Photi-
num, Eudoxium, Eunomium, cum Manichaeo Una voce damna-
vit. Teneros affectus exoptas? in exemplum St Math. 23 v 37.
Jerusalem Jerusalem St verba Dni qui occidis Prophetas
et lapidas eos qui ad te missi sunt quoties volui congregare filios tuos,
quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, et
noluisti? En paterni amoris Ectypon et querelas, vehe-
mentis doloris indices!

ut autem

Ut autem magis pateat, quam sit dives opum Scriptura Sacra vero Eloquentiae ejus vires ac vi in judiciali, et Epidictico seu demonstrativo genere Primi illud vel specimen exhibet Divi Pauli a Judaeis gravissime accusati, coram Rege Agrippa pro Domo sua peroratio Actor. C26. v.2.

In ea Conciliat sibi statim in exordio judicem Paulus reddens benevolum docilem et attentum.

Exponit Dein stylo simplici Causae momenta, eaque mirabilium quae sibi in itinere evenerunt brevem, et perspicuam narrationem adjungit. Tunc pergit Apostolus exponere quae mandata ad gentes Xtianis mysteriis inaugurandas a Xto acceperit. atque gentium Apostoli oratio iis argumentis referta est, quae ad Comprobandam suam innocentiam quam maxime idonea fuere. Id sane gloriosus Paulinae Causae exitus luculenter ostendit. Nullum sane Demosthenes aut Cicero e suis Clientibus adeo fortiter, et potenter in Causa tam lubrica protexit, ac Divus Paulus se ipsum.

Alterum. Specimen Nobilissimum.

Specimen nobilissimum ex ejusdem Scripturae libro depromi pt. Idem Apostolus in sacratissimo in Senatu Areopago magna cum peroravit, et quis ille, ignotus Deus esset? Copiose demonstravit Actor. 17o. v.23. et dum summum illum virum Dionisium Areopagitam, una cum aliis Xto, veraeque fidei Conciliavit, plus sane hac eloquentia effecit, ac Cicero M. Marcellum Julii Caesaris inimici acerrimi, gratiam restituendo. Haec de Scripturae eloquio paulo uberius Commemoranda duxit, ut homines profani intelligerent, quam inique ejus stylum, tanquam rudem, omnisque ornatum expertem fastidiant. At nil minus, si Sacrae Scripturae stylus iis displiceat, qui aliam etiam docendi rationem criminarent.

Id nunc

Sermone ... dicendum existimo, cum apud oēm Orientalem [illegible]
vigere eloquentiam qui plurimum discrepat, ab illa quæ in
Europa usurpatur sermonis elegantia. Illi plerumque abruptum
dicendi genus, suspensumque amant, ut quod sermoni deest,
conjecturis suppleat. Illi transitiones, et nexus orationis
negligunt, hinc ordo plerumque minus perspicitur. Omnibus præterea
libris id commune, et inevitabile fatum, ut cum in alienam
linguam transferuntur, multum leporis, et elegantiæ a-
mittant. Figuræ dictionum, quæ ex decenti verborum sono,
et apta eorum collocatione pendent, in his versionibus evanescunt.
Nec græcæ prae est præsertim linguæ suus quidam, ac sin-
gularis genius, certis quasi formulis illigatus, quem frustra
apud interpretes quæsieris.

Non me latet ob adversæ sententiæ Patronis opponi, SS.
Patres Ireneum L. 3. adversus hæreticos C. 7o Origenem
L. 7. contra Celsum Hyeronimum Ep. ... Algasiam et Di-
vum Chrisostomum homilia 3a ... C. de stylo Au-
tographo minori reverentia judicasse, verum ratio fuit
eos fecisse, tenendum est, ut extenuatis Apostolorum viribus,
Dei potentiam amplius extolerent, ejusque mirandam sapientiam,
evcherent.

Sed nec fons græcus novæ legis per occurrentes hinc inde
ebraismos, Silismos, aut latinismos inquinatur, quicunque enim
græce scribi, ut ætatis suæ fert ratio, is pure, et simpliciter
scripsisse censendus est. Autem Novi testamenti auctores
... non respuebant illi vocabula, quæ vel
egipse certum est, ... aliunde in apellandis rebus, locis, et
civitate græca donata, vel quæ rebus novis, quas doce-
bant explanandis medium servire ...
personis usitata, et familiaria fuere,
Sed nec in concedendis solecismis, ab Apostolis adhibitis, difficiles
eximus, nam tantum abest, ut eos in vitio ponamus, ut potius
emphasim

Emphasim in iisdem, et elegantiam admiremur. Ejusmodi locutiones complures in Homero, Anacreonte, Herodoto, Thucydide, aliisq graecis optime notae Scriptoribus reperiri, Communi eruditorum fert opinio. §5tus De textis Biblii novi testamenti Sensu

Ut autem antiquae legis scopus erat, annunciare Xtum, eumdonec adveniret, variis exprimere typis, ita Novi Testamenti finis est, qua ratione ea in Xto Completa, et effectui mancipata sit exhibere. Nonque in Solis Moysis, et Prophetarum operibus sed etiam in libris Apostolorum quaerendus erit Xtus. Mutua luce se Collustrant haec duo foedera, Novum exponit vetus et ex vetere intelligitur novum; In veteri testamento ut ait jam saepe laudatus August., est occultatio novi, et in novo manifestatio veteris. Haec non raro in verbis, quandoq tamen obtinet, et in rebus. Atque hinc ait Solemnis illa Sensus Scripturistici in literalem, et mysticum partitio. Sensus quem ipsa verba secundum linguae proprietatem, modoque loquendi usitatum praeseferunt, literalis, quem voces vocibus expresse designant, mysticus audit. Prior in proprium, et figuratum: posterum in Allegoricum, Anagogicum, et Tropologicum distinguit, Allegoricus ad Xtum ejusq Ecclesiam, Anagogicus ad Coelestem gloriam; Moralis, seu proprio nomine Tropologicus, ad hominum vitam Conformandam refert. Sensus hi interim concurrunt, ecq ab ipso divino Spiritu exhibentur in Epist. Divi Pauli ad Galatas C. 4o v. 22. Scriptum est enim inquit ille, quoniam Abraham filios habuit unum de Ancilla, et unum de libera. En Sensum literalem, seu historicum! Sed qui de Ancilla, secundum Carnem natus est: qui autem de libera, per repromissionem: quae sunt per Allegoriam dicta. Haec enim sunt duo testamenta. En Sensum allegoricum Ecclesiam fundatam respicientem! in. Illa autem, quae sursum est Jerusalem, misera libera est, quae est Mater nostra. En Sensum

En Sensum

Versus 29um suppeditat: Sed quomodo is, qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eum, qui secundum spiritum, ita et nunc. Impii in Ismaelem nocentem Isaacum, ita et nunc impii probos infectantur, et intra seipsos probi perpetua carnis, et spiritus pugna conflictantur. Diversos hos sensus explanat distichon illud, quod auctore literario propriis ad censeo.

Litera gesta docet, quid credas allegoria,
Moralis quid agas? quo tendas? anagogia.

In his autem 4or Scripturæ sensibus totidem numero Ecclesiæ Doctores eminuisse certum est. In literali quidem Hyeronimum; in allegorico Ambrosium, in morali tropologico Gregorium hujus nominis Magnum, et in anagogico Augustinum.

§. 6us.

Primarius est sensus literalis.

Tanta Scripturæ N. T. fecunditas sola benignitate Dei concessa est, ut vero ea rite utamur, ante omnia sensus literalis observandus.

§. 7us. Proprius ille aut improprius

Cum sensum literalem diximus eo nomine dictiones quam figuratas comprehendimus,

1o Verba Sacræ Scripturæ in proprio, ac germino sensu tam diu exponenda veniunt, quamdiu circumstantiæ ad patientem rerum repugnantia aut inconvenientia prohibebit sic, accipias illud Matth. 26. v. 26. Hoc est corpus meum, hoc symbolice aut figurate exponens erraret.

2o Ubi proprietas verborum subjecta materiæ adjuncta intentio loquentis, aliaque interpretationis principia proniora sunt ad sensum literalem: evidenter credibilis est illum præ mystico a Spiritu Sancto fuisse intentum.

3tio Solitum in Scripturis Sacris, subinde, ut idem vocabulum in eodem textu tam in propria, quam figurata usurpetur significatione. Sic illud Matth. 8. v. 22. Dimitte mortuos sepelire mortuos. Suaderat hic Discipulo Salvator ire humanis

humanis negotiis aut affectibus se implicare patiatur aut avocare, jungit ut mortui animo, sepeliant mortuos corpori.

4º Quod si locutio praeceptiva flagitium aut facinus vetet, utilitatem, beneficentiam, in sensu proprio exaudienda est, in translato vero in aliquid prohibiat. Ita qui Xti sententiam suum Eunuchi, qui se ipsum propter Regnum Coelorum: aut illa, si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te abscinde eum, et projice abs te etc. v. Denique illud Math 18. v. 8. Si quis venit ad me, et non odit Patrem suum, aut Matrem — — adhuc autem et animam suam non potest meus esse discipulus. In sensu literali acciperet, erraret nec enim in eam in 1a per potius intellecta alia Xtus docere voluit, quam carnis concupiscentiam propter Deum reprimendam esse. In altera Dei eos, qui nobis haerent etiam si perinde chari sint, sicut oculi, tamque necessarii, sicut pedes manusque, si tamen ad peccatum ad jiciendos esse penitusque deseremus. In postrema vero parentes, et carne nobis conjunctissimosque dum in negotio salutis, aspernandos esse adversantes Deo semper post habendos esse dixit. Servator noster cum de re quapiam non parvi momenti in sensu figurato intelligenda sermonem instituit, ad eum suos auditores jam ante praeparabat animos, vel tale id subjecit, unde intelligerent, sic dum Xtum cum Nicodemo loquente induxit, nisi quis renatus fuerit nemo non potest videre Regnum Dei Ioan 3 v 3. et cum Nicodemo de 2o partu naturali intelligenda putaret, ut pravam verborum suorum expositionem colligeret de generatione interna, eaque insensibili sub ita dicendum: nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu Sancto, non potest intrare in Regnum Dei. Ioan. 3. v 5.

6º Tunc autem sensus scripturae literalis obtinetur, dum ex illo gemina Charitas Dei scilicet, ac proximi attollitur, et malus sui ipsius aut mundi amor destruitur. Quod

Quod si ea sententia, quæ Charitatem ædificat ita fallet, ut observat August. ac si quispiam errore et deserens viam, eo tamen quo etiam via illa perducit.

7o. In divino N. T. Codice plerumque de rebus non ut actu existunt, sed ut esse deberent, quæpiam occurrunt ostendi sit, hac ratione intelligenda veniunt, quæ de Christo dicuntur, quod illuminet omnem hominem venientem in hunc mundum: quod omnes salvos fieri, et in agnitionem veritatis venire velit, aut etiam salvare cunctos homines, maxime autem fideles, nam etsi multos reperire sit, qui nec fidei lumine illustrentur, nec æterna felicitate beentur, hæ tamen enunciationes a veritate non absunt si divinæ naturæ bonitatem, si infinita Christi merita aut pretium redemptionis nostræ expendamus,

8o. Nec raro Christus non tam ad quæsita, quam eorum mentem quam celabant, Sermonem suum accomodarunt, patet hoc tam Chrisostomi, quam Cyrilli Authoritatem hic exemplum subministrat paraliticus, per tegulas demissus. Cum enim Scribæ ac Pharisæi audirent, Christum dicentem: Marci 2. v. 5. Fili dimittuntur tibi peccata. tam impia animo volvebant ut eum blasphemiæ insimularent, at Servator illorum cogitationum proprie gnarus, ad eas acute respondit Math. 9. v. 4. Ut cogitatis mala in cordibus vestris? quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata tua, an dicere surge, et ambula.

9o. In testimoniis, quæ a Sacris Scriptoribus in Evangelio, aut Epistolis inducta fuere hæc expendenda erunt. 1o. Ex Hebræis interdum et verba quoque sensum, sed non fontibus, ab iis sensum verba in medium proferri.

10o. Si qui ex præscripto, aut mandato alterius rem quampiam exequuntur, hanc præcipienti magis, quam facienti sacræ Scripturæ tribuere suevere, ita Jesum baptizasse

baptisasse legimus Joan. 4to Sed non manu propria verum Apostolorum opera insuper pagina solemne ut personae Dei tribuatur, quod ille in nobis efficit, sic illud Pauli 2a ad Corinth. 2do Deo gratias, qui semper triumphat nos. Sive triumphare facit in Xto Jesu.

11mo In Praeceptis Domini haec observanda erunt. Deum nobis praecipere, ut se Deum nostrum, verum legitimumque Dominum exhibeat, ut quae grata, vel accepta illi obsequia, nobis innotescat. Ut obedientiam nostram perillibet, e qua occasionem remunerandi habeat. Denique ut in observantia mandatorum contentus ante omnes

12 Non omnia tamen, quae in Evangelio praecipiuntur singulos homines respiciunt, sic Lucae 22do Hoc facite in meam commemorationem solos Presbyteros respicit. Aliquando vero omnes obligat vg. Decalogus 14to Aliqua verba Salvatoris solum ad singulares personas directa, ut illud Math. 21. Ite in castellum quod contra vos etc.

15. Per humanas traditiones a Xto vel Gentium Apostolo rejectas, eas solum intelligere decet, quia vero Dei cultu avocabant, aut ei praecepta militabant, aut gerebant, et in Xti fidem, ejusque praecepta militabant, hujusque utilitate destituta superstitionem nutriebant, hujus generis complures a Pharisaeis invecta fuere. Illi namque licitum adolescenti ajebant, bona sua offerre templo, neglecto etiam Patre penuria quantum vis oppresso. Illi temere effundebant jurantem per templum, aut per altare Domini, Sacramentum non teneri; obstringi vero, si per aurum templi, vel altaris dejerasset. Tales erant et seniorum traditiones, quae crebram lotionem inter edendum praecipiebant, ne cibus illotis manibus sumptus animum contaminaret, his autem non obtinere, sed quam maxime adversa sunt praecepta ab Ecclesia Sancta Catholica instituta Nulla quippe Ecclesiae lex, aut votum est adeo ad sui observantiam arctans, ut si eorum quodpiam in suae temporis differentia Charitatem

Charitatem diminueret,
vulneretur, aut relaxet. Traditiones istas Gen-
tium Apostolus nunc Aniles Nugas: ad Timot. 1o. v. 4. et C. 3. v. 9.
aut Iudaicas fabulas 1o ad Timot. 1o v. 4. et C. 4. v. 7.
Nunc Stultas, et prophanas novitates apellat 2o ad Timot. 2.
v. 16. Ex inerrabili cum carni unione
Xtum nec qua solum Deum, Divina in terris gessisse, nec
qua solum hominem humano operatum esse; ita ambulare
super mare homini conveniebat, ambulando autem imprimi
Deum decebat. Esuriit ille, flevit, Dormiut, et fatigatus
est, sed non necessitate naturae, ast voluntatis suae arbitrio.
Nihil sane magis miramur, quam vitae praesenti finem imponere;
at Xtus non prius obivit, quam voluit. Validum ante mortem
clamorem edidit, ut hac agendi ratione, vitam, mortemque in
sua potestate sitam.
17. Multa sic agebat, ut latens in eo Divinitas non apareret,
quae tamen attemperabat ita;
seu Unicus.
De mense, et Die, et hora Conceptionis, Nativitatis, Baptis-
mi, mortis, et Resurrectionis Xti.

Conclusio 1a. Conceptum Xtum in equinoctio verno, 25a Martii
natum in Solstitio hyemali 25a Decembris. Antiqua et Constans
est Ecclesiae traditio. Sed displicet plerisque novantibus. Inter quos
Matheus Beroaldus, hereticus, Calvinianus nostro evo 1us omnium
illam convellere conatus est, Conceptionem Xti affigens Solstitio
hyemali in Decembri. Nativitatem equinoctio, Autumnali
in Septembri; Ecclesiam Universam pudendi erroris insimulans,
quae huc usque id non observarit. Beroaldo Calvinistae subscripsit
Andreas Osiander Lutheranus. Et utrique Josephus Scaliger, qui
se id pro Conferto habere jactant, adeoque institutionem festi
natalitii 25a Decembris novam, ac Nuperam, et vero
etiam erroneam esse, et paulo ante Divi Ioan. Chrisosto-
mi tempora exortam. huic alter

Huic alter hæreticus Chronologus Sethus Calvisius, et quidam alii manus dedere. Et ecce demonstrationem a priori qua sextem hane luce meridiana clariorem habere jactant; Lucæ 2° dicitur: Pastores erant in eadem Regione vigilantes. id est, in pastorali vigilia excubantes, atqui Pastores non excubant media hyeme.

Conclusio 2da: Incarnatus est filius Dei 25ta Martii, ea nocte seu vespera, quæ lucem 1æ feriæ /: quam Dominicam diem vocamus est consecuta, et 2dæ feriæ lucem est antegressa: ita ut Incarnatus dici possit Die Dominica finiente /: ut dicunt Patres infra citandi Conclusione 6ta /, vel inchoante feria 2da /: Nam hebræi dies suos inchoabant a vespera, ut Chr[illegible]. Quota vero noctis hora fuerit, a nullo, quod sciam, definitur; Verosimile est sub medium noctis, uti natum, sic et Conceptum fuisse Xtum, ut 9em præcise menses inter cucurrisse dicantur.

Conclusio 3a. Natus est Xtus media nocte, quæ lucem feriæ 3iæ /: quam diem martis vulgo vocant /, est consecuta, et feriæ 4æ /: seu die mercurii lucem est antegressa. Unde et feria 4a natus dicitur, qua eadem Sol justitiæ illuxit mundo. Erat porro tum 4a illa feria, 25ta dies mensis Xbris. Ita habet traditio Ecclesiæ.

Petes. An præcise in ipso puncto æquinoctii Conceptus et Solstitii Xtus natus fuerit. R. Verisimilius est ita factum.

Conclusio 4a. Baptisatus est Xtus die 6ta Januarii feria 3tia nempe eadem hebdomadæ die, qua olim Segregarat Deus aquas, quæ sub Coelo sunt in locum unum, ut appareret arida Genesis 1o. Eadem quoque et mensis et hebdomadæ die, quo 1a vitæ suæ anno fuerat in stabulo Bethlehemitico adoratus a 3bus Magis. Ita fere Epiphanius, Eusebius, Cassiodorus, Cuspinianus, Hyeronimus, Marcellinus, Marianus Scotus, Chronicon Siculum, Arnoldus Pontacus, Beda, Mercator, Cedrenus, Idatius, Funcius, et alii. Erat annus baptismi Xti, bissextilis, litera Dominicalis D. C. Ciclo lunæ 10o Solis 9.

Solis 9. Epacta XVI. cum litera Martyrologii r.
quod in solum quadrant annum 73um Julianum, ac proinde
illi solo, ut dixi, pt consignari baptismus Xti.
Videtur vero Joanne baptista cum ipsis Kalendis ejusdem anni
73ii Juliani inchoasse prædicationem, et baptisationem
suam: atqui ita Xtum ex primis fuisse, qui ab eo baptisati
sunt, juxta illud Malachiæ 3io v. 1o. Ecce ego mitto Angelum
meum. &c. et statim veniet Dominator, quem vos quæritis.
Mortuus est Xtus die 23a Martii feria 6a hora 9a secundum
computum Hebræorum secundum nostrum hora 3a post
meridiem. Ita Synodus Cæsariensis supra capite præcedenti citata.
Paulus Midelburgensis Paulinæ L. 5. C. 1. et 2o. plurimos pro hac
re citat, subscribunt Hyppolitus in Chronico Lactantius L. 4.
de vera sapientia C. 10. Beda, Ado, &c: et colligitur ex cicto anno 13.
Solis 10 Epacta 19. Martyrologii u. Dominicalis G. quæ indicant
23am Martii anni 76. Juliani incidisse in diem veneris seu feriam
6am qua constat Xtum mortuum fuisse. Neq potuit hoc
vel alio anno, vel alio mense, vel alio accidisse die. Si enim mensis
Aprilis diem [redacted] aliquem fuisse dixeris, ut quidam dixere
vel Martii diem 7um vel 17. vel 18. ut dicebant Tessarescæ
Decatitæ hæretici sic dicti a 14a Luna, qua volebant Pascha
quot annis celebrari: vel 20 ut dicit Epiphanius: vel 21.
ut innominati quidam apud Clementem Alexandrinum: vel
22o ut dixisse Epiphanium putat Franciscus Suarez: vel
25. ut dixit Tertullianus Chrisostomus, et Augustinus: vel 26.
ut Victorinus Lemovicensis vel alium quemcunq a 23 Martii
nunquam reperies hoc anno vel etiam vicinis annis, Parascheven
Paschæ Judæorum, qua constat Xtum ortum esse, incurisse
in feriam 6am
Igitur mortuus est Xtus tum die mensis, tum hebdomadæ
feria quidem et hora? eadem qua Adam ejectus est,
de Paradiso, ita Irenæus, Origenes, et Alcuinus,
sunt Xlen

Sicut Xtum ascendit eadem Meridie hora, forsan et puncto horæ quo Adam pomo ligni vetiti manum extenderat: eodem quoq quo Isaac ad Serente imolatus pene fuerat, vide Petrum de Natalib. Eodem die Mensis, feria, et hora Latro restitutus ē Paradiso, quo Adam inde ejectus inquit S. Chrisostomus. Eodem Eva vt audivit, et Maria Ave, inquit idem Chrisostom, et Cyrillus Alexandrinus. Sed hoc intelige juxta dicta. Supra post Conclusionem 3am Utrumq enim acidit in Verno æquinoctio. Rursus eodem die, ac hora clausus, et apertus fuit Paradisus, inquit Hugo floriacensis. Porro Adam eadem die, et Creatos a Deo, et lapsos, et Paradiso expulsos fuisse nempe 23a Martii docet Beda, Marianus Scotus, et plurimi alii licet n̄ nulli velint dies duo ante Creatos fuisse, quod n̄ minus probabile videtur. Ita tum hebdomada prælata feria 6a, tum lunæ nempe 15 forsan et mensis Martij 23a. Nam quidam id factum volunt 25. Egressi. At filius Israel ex Ægypto, ut dicit

Conclusio 6. Resurrexit Xtus die 25a Marty feria 1a quam Dominicam vocamus, ante auroram dici. Patet ex Cæsariensi Anastasius cum pluribus aliis, qui dicunt, eadem die, tum mensis, tum hebdomada Conceptum Xti fuisse et resurrexisse: Sed cum aurora surrexisse, cum vespera seu nocte Se[gme]nti Conceptum esse. Dicunt etiam eadem die, nempe 1a hebdomadæ, seu Dominica, mundum 1o Conditum fuisse, inchoando diem a 1a Vespera. Sed hoc de die Martij mensis 25a inteligi n̄ pt, ut patet ex dictis in Conclusione 5a.

§. Nus

Series añorum, et gestorum Xti, a 1a die qua Conceptus ē, usq ad ultimam, qua in Coelum ascendit.

Año 1o. Mensis Martii. 25a. die Conceptus ē. Decembris 25a natus ē, ut Dictum est supra.

Inter medio Solstitio æstivo natus ē Joan Baptista, ut ē Comunis traditio. 8o post die

8vo post die Januarii 1ma Circumcisus e Xtus a Josepho, ait Efrer, et in Stabulo, inquit Epiphanius, et a Sentio Saturnino Nomine Quirinii, Siriæ tum præsidis, descriptus e, inquit Tertullianus, et alii ut dictum e superius.
13a Abortu Xti die, Sexta Januarii in Stabulo a Magis adoratus e, ut habet communis opinio, licet Henricus Buntingus hæreticus Chronologus velit id factum Ano ætatis Xti 2o inchoato. Nec vero Stella in Oriente apparuit magis ante ortum Xti, et potuerunt Dromedariis suis facile Negotio, paucis diebus, ex Arabia, quæ Orientalis e Judæa in Bethlehem advolasse, ita Justinus, Tertullianus, etc.
40a ab ortu die, Jerosolymis in Templis præsentato, ulnis Scipionis excipitur, ejusque, ut et Annæ prophetiis inclarescit. Inde Nazarethum Concedit Cum Parentibus, cum quibus post paulo fugit in Ægyptum: quo die, quo mense incertum; certum ã latuisse toto bichnio. Et hanc ee Sententiam, et antiquitus pro vulgari habitam Concedit Maldonatus in Mathæum c. v. 14. Ipsique etiam hæretici, Joannes Funccius, et Henricus Buntingus, plus, minus ano 1o Xtum in Ægypto latuisse affirmant.
Ano 2o Xti sub initium Martii: quo tempore olim quoque mortua fuit Rachel, Occidi jussit Herodes oes Bethlehemiticos infantes a bimatu et infra, 2dum tempus, qd exquisierat a Magis. Mathei 2o. Sub idem tempus, 5o die ante mortem suam, jussit Herodes etiam filium suum Antipatrum occidit, obtenta prius ab Augusto Cæsare facultatem in eum animadvertendi, sicut ante in 2os alios filios Alexandrum, et Aristobulum, cum ejusdem licentia animadverterat.
Eodem tempore etiam Sinedrion Judæorum, et Pharisæos Complures, qui cum nollent Regem agnoscere, de Medio sustulit, reliquis metu Compulsis in sua verba jurare. Vide Josephum Eusebium, et alios. Et facile id erat Herodi, cum Summus Pontifex esset ejus Socer Simon Boethi filius, ex Ægypto ut Credere par e, insidiator Messiæ, et gloriæ Herodis zelator. Et fiebant oia Conscio amico Herodis similibus Varo ~~Syrit~~ tum præfecto

tam Praefecto, inquit Josephus. Unde etiam veritus fuit Herodes, pene omnes proceres Judaeorum in carcerem rapere, et eos etiam necasset nisi morte praeventus ipsi fuisset. Sed eo defuncto, Salome ejusque Conjux Aleas, quibus eadem procerum demandarat jam moriens Herodes (: ut sic saltem cogeret Judaeos omnes lugere quos sentiebat sua morte, et malis plusculum gaudere:) Proceres captos domum suam quemque remisere. Ita Josephus Josippus, et alii.

Mense Martio, paulo ante Pascha, et paulo post infanticidium (: ut Josephus L. 17. antiquitatum C. 8 insinuat, et Hore tici Junius. Bunting Chytraeus Calvisius, Scholiger fatentur:) Divina ultione moritur Herodes Judaeae totius simul, et Samariae Rex. Cum sit idem tempus obiit etiam Obodan Rex Damasci Syriae. Atque ita completa fuit Prophetia Isaiae C. 7. v. 16. antequam Sciat puer (: Emmanuel:) reprobare malum, et eligere bonum. Id est antequam ad tantulam aetatem devenerit, qua solent pueri, vel a longe discernere malum a bono, seu uti ratione etiam per obscura, derelinquetur terra, quam tu detestaris, nempe: Samariae et Damasci, a facie duorum Regum suorum. Qui tunc erant Phacee filius Romeliae, et Rasin Rex Syriae Damasci: et adumbrabant Herodem nostrum, et Obodam, de quibus dixi.

Circa idem tempus Defuncti etiam sunt plures alii, qui quaerebant animam Pueri, Math. 2. v. 21. Nam praeter 3. Herodis filios, praeter Sinedrion Judaeorum, et complures Pharisaeos et Scribas, quos dixi, ab Herode occisos, occiderat idem ipse (: ut suspicio fuit veneno:) Pheroram fratrem suum, et Regni consortem quem antipater, ut et reliquam Herodis familiam, conspiratione in Patrem concitarat. Pherorae quoque uxor veneni sceleratissima Marito propinati insimulata, se ipsum detecta praecipitem dedit. Doris antipatri mater, et Herodis conjux; Mariamne quoque altera Herodis uxor, Simonis Pontificis filia, amove ex aula propulsae: Herodiae Herodis. Simon Pontificatu exutus, uti et mox successor ejus Mathias, et Mathiae Joazarus. Malthaceae mater

Malthace mater Archelai, paucis post obitum Herodis hebdomadis
ante Pentecosten e vivis sublata. Cives Ierosolymitani Compli-
res Archelao, qd ei restituiss ant, pœnas acerbas dedere.
Ex directoribus aquila Herodis 40a. vivi ustulati. Et alii
Complures in Xtum iniquiore forsan animo, jam defuncti
erant, teste Josepho, et aliis: cum Xtus.

Ano 3io suo 7a. Januarii Ano 1o. Archelai Tetrarchæ: Juli-
ano 42o monente Angelo, in terram Israel regreditur.
In qua et antiqua Martyrologia, et Moderni Chronologi fere
Conveniunt. Ano Xti 11o Juliano 52o Archelaus Tetrarcha,
sub tempus messis jussu Augusti Cæsaris in exilium ablega
tus e, cum explesset a morte Herodis parentis sui annum
9num Tetrarchæ, et 10um inchoasset, ita Josephus Hege
sippus, &c. et idem asserit Dio factum Ano 37o a pugna
Actiaca, qui convenit ano 52o Juliano, ex tunc et a sancto
fuerat uxor Archelai Glaphyra, quæ Juba Regis Mau-
ritaniæ ano 51 Juliano defuncti uxor ante fuerat.
Ita idem auctores. Ano 12o in Paschate cum Arche-
lao in exilium facto Coponius esset in Judæa, nihilq
metuendum Xto, ascendit puer duodenis Jerosolymam, et in
medio doctorum disputavit in Templo. Lucæ 2o v 43. ita pos-
sim Doctores, et subscribunt etiam Heretici. Functius,
Buntingus, et alii.

Ano 30o plus minus vitæ, initio definit inquit ano Tiberii,
73o Juliani bisq bissextilis erat, 6a Januarii, Xtus a Joane
baptisatus e; eademq die egressus a Jordane jejunium Coepit
40 dies in deserto Math. 4o Marci C. 1o. Lucæ 3o.
Decima quinta Februarii, Superato tentatore, et Completo
40a dier jejunio revertitur in Galileam, et 15 diebus manet
in Nazareth, Epiphanio teste.

1a Martii

Prima Martij, 56° die a baptismo /: inquit Epiphanius :/ legatis Judaeor Joanes 1o v 21° respondet Joanes baptista se n ee Xtum. 2a Martij, Joanes videns Jesum ambulantem, dicit discipulis suis Ecce agnus Dei Joan 1o v

3a Martij, Andreas, et Petrus, tum secuti st Jesum Joan 1o v.35° 4a die Philippus, et Nathanael v.43.

5a Marty. dic 3ia a vocatione Andreae, et Petri, Nuptiae factae st in Cana galilae. Joan 2.v.1. et quidem feria 6a et 60° die, a baptismo, inquit Epiphanius post nuptias descendit Jesus cum matre, cognatis, et discipulis suis Cafarnaum: ubi mansit n multis dieb, v 12 primum tempore

28a Martij die Dnica 15 Nisan Pascha fuit /: praedicationis Xti :/ quo facto de funiculis flagello de templo vendentes. Quo et dixerunt Judaei 46 annis aedificatum e templum hoc, Joane 2. hoc enim anno 73io Juliano complebant 46 ani ab inchoato per Herodem templo anno 27o Juliano Nicodemus venit ad Jesum nocte, Joan. 3. v. 1.

Initio Aprilis venit Jesus, et discipuli ejus in reliquam terram Judaeam: et illic morabatr cum eis, et baptisabat. Erat autem et Joannes baptizans in Aenon, juxta Salim: Joan 3io v 22° veruntamen tamen Joanes baptizabit, Jesus n ita palam se messiam praedicavit, saltem ut plurimum. Miracula quo, quae interea fecit Xtus /: Joane 4° v 45 :/ usq ad captivum ab Herode Joanem, praeter missa st ab evangelistis. Sub finem Decembris, Herodes antipas cum corriperet a Joane de Herodiade uxore fratris sui Philippi Tetrarcha tenuit Joanem, et alligavit in carcere. Math 14 v.3. Marc 1o v 14 Luc. 3. v. 19. tum coepit Jesus publice se messiam praedicare. Et hoc de 1o anno praedicationis Xti.

§. 3.

Secundus Annus prædicationis Xti.

Initio Anni 724i Juliani, cum audisset Jesus, quod Joannes traditus esset, et indignarentur Pharisæi, quod Jesus plures discipulos facit et baptizat, quam Joannes reliquit Judæam, et abiit iterum in Galilæam: oportebat autem eum transire per Samariam. Joannis 4o v 1o Math. 4 v.12 Marci 1o hora quasi 6a id est sub meridiem Colloquium habuit cum Samaritano. Joan. 4. v. 5. Porro et quod ibidem v. 35 adhuc 4 Menses sunt et messis venit, colligo, tam incarcerationem Joannis, quam transitum Xti e Judæa per Samariam in Galilæam, contigisse sub initium anni. Post duos dies exiit in Samaria, et abiit in Galilæam Joan. 4. v.43. prædicans Evangelium Regni Dei, et dicens. Marci 1o v.14. Luc 4. v.14. &c. quoniam impletum est tempus. Luc. 4. v.23. Inde venit in Cafarnaum, præclara edit miracula, præcipitare voluerunt in Nazareth, ubi e supercilio montis eum v. 31. et Math. 4. v.13. v. 29. quo revertitur Cafarnaum ibique moratur v.4. v.45. et ipse docebat in exceperunt autem eum Galilæi Synagogis eorum, et magnificabatur ab omnibus. Et fama exiit per universam Regionem Luc. 4. v.14 et v.15 &.

Initio Februarii venit Jesus iterum in Cana galilææ, et ibi filium Reguli in Cafarnaum ægrotantem absens verbo liberat a morte. Joan. 4. v.46. Ambulans juxta mare galilææ vocat Petrum et Andream retia in mare mittentes: Jacobum item et Joannem reficientes retia sua Math. 4. v.18. Luc. 5o v.15 qui relictis omnibus secuti sunt eum, quod tradito jam Joanne factum fuisse, docet expresse Marci c. 1. v.14. Ingressus Cafarnaum Civitatem Galilææ, in Synagoga liberat Dæmoniacum. Marci 1o. v.21. 22 &c. surgens de Synagoga venit in domum Simonis, et Andreæ, cum Jacobo, et Joanne et Socru

a.

Et Socrum Simonis a febri liberat. Vespero aegrotos male habentes curat ibidem v. 29. Math. 4. v. 24. et C. 8. v. 14. Luc. 4o. v. 38. facta autem die egressus abiit in desertum locum ibiq orabat, et ivit in proximos vicos, et Civitates et erat praedicans in Synagogis eorum in omni Galilaea, et Daemonia ejiciens. Marc. 1o v. 35 Luc. 4. v. 42. Math. 4o. v. 23. Et secutae sunt cum turbae multae de Galilaea et Decapoli, et de Jerosolymis et de Judaea, et trans Jordanem. v. 25. Laudo et Leprosus mundatus verbo volo mundare Marci 1o v. 40. Luc. 5. v. 12. et Leprosus mundatus sub initium Martij, 3es volentes sequi Jesum, partim reprehensi, partim moniti; Math. 8 v. 19. Luc. 9. v. 57. Sedat tempestatem magis Math. 8 v. 23. Marc. 4 v. 36. Luca 8. v. 22. Daemoniacum liberat, cui nomen Legio Marc. 5. v. 1. Luca 8. v. 27. ejusq Socium Math. 8. v. 28. Cafarnaum regressus Paraliticum per tegulas demissum sanat Math. 9o v. 2. Marci 2. v. 3. Luca 5. v. 18. Matheus vocatur a Jesu Math. 9. v. 9. Marci 2. v. 14 Luc. 5 v. 17. Filia Jairi a mortuis suscitatur, et prius Haemorrhoissa curatur. Math. 9. v. 18. Marc. 5 v. 22. Luc. 8. v. 41. Transeunte inde Jesu, duo Caeci curantur Math. 9. v. 27, et Daemoniacus mutus expellitur, v. 32. et C. 12. v. 22. Luc. 11. v. 14.

Aprilis 10. instante Pascha Judaeorum ascendit Jesus Jerosolymam, Joan. 5. v. 1. Aprilis 16o. Ipso festo Paschae, quod 2dum fuit tempore praedicationis illius, et incidebat tum Sabbathum. v. 10. /: unde certo colligitur fuisse tunc annum Julianum 624. :/ ad probaticam piscinam sanat paraliticum 38 annos habentem in infirmitate sua. Tunc dixit de Joanne baptista, Ipse erat lucerna ardens, et lucens v. 35.

Aprilis 25 Sabbatho 2o: 1o id est Sabbatho, quod 2dum erat a 2o., seu altero die, post Pascha; quo manipulus primitiarum offerri debebat :/ Levitici 23. v. 10. Cum transiret per sata vellebant Discipuli ejus, Marci 2. v. 23. Luca 6 v. 1. Math. 12 v. 1. ~~Unde statim~~

Alio rursum Sabbatho manum aridam sanat in Synagoga
Luc. 6 v. 6. Math. 12 v. 10. Marci 3 v. 1. Unde statim.
Maji initio, Pharisæi cum Herodianis conspirant adversus
Jesum: sed ipse cum Discipulis secedit ad mare, et multa
turba a Galilæa, et Judæa secuta ē eum, et ab Jeroso-
lymis, et ab Idumea, et trans Jordanem, et qui circa
Tirum, et Sydonem. Marci 3 v. 6. Math. 12 v. 14. Comminatus
Spiritibus immundis ne manifestent illum Marci 3 v. 12.
Sub medium Maji, exit in montem orare et pernoctans erat
in oratione Luc. 6. v. 12. eligit 12 Discipulos Luc. 6 v. 13. Math.
10 Marc. 3 v. 13. Ibidem exhortationem ad Discipulos
suos prolixam habet in monte Math. 5. v. 6. et 7. Luc. 11.
et descendens cum illis stetit in loco campestri. Ubi
multitudo complectens beatis ab omi Judæa, et Jerusalem
et maritima, et Tiri, et Sydonis. et quam summatim
pleraque quæ in monte Discipulis proposuerat repetit Luc.
6. v. 17. juncto v. 1. c. 7. Sub idem tempus, cum descenderet
de monte, Cafarnaum redit Leprosum mundat, et servum
Centurionis moribundum sanat, Math. 8. v. 1. Luc. 7. v. 1.
Filium viduæ in Nain suscitat Luc. 7a v. 11.
Medio Junii duos et Discipulis suis mittit Joanes e car-
cere ad illum, rogat tu es qui venturus? Math. 11 v. 1.
Luc. 7. v. 17. Mulier, quæ erat in Civitate peccatrix, in-
gressa Domum Simonis Pharisæi, ubi illus discum-
bebat, lacrimis suis rigat pedes ejus, et indulgentiam
accipit peccatorum Luc. 7. v. 36.
Julii Initio dæmoniacum cæcum, et mutum curat Scribæ
dicunt eum in belzebub ejicere dæmonia.

et hymn

et Signum de Coelo petunt; sed n̄ accipiunt, nisi signum
Jonae. Math. 12. v. 22. Marc 3. v. 22. Luc. 11. v. 14. Adhuc eo loquente,
mater, et fratres ejus quaerunt eu loqui, ibidem et dixe &
v. 19. Iterum de Navicula ad Mare docet turbas, in parabolis
Zizaniorum, Sinapis, fermenti, Thesauri, Margaritae
et Sagena Math. 13. Marci 4o. Cum consumasset parabolas istas,
transiit in Nazareth Math. 13. v. 53. Ubi de ejus tanta sapien
tia mirantur: N̄ne hic ē fabri filius? Ibidem et Marci 6. v. 3.
Deinceps iter facit per Civitates, et Castella docens in Syna-
gogis, et Curans o͞em languorem. Math. 9o. v. 35. Dei mittit
Apostolos binos quaqua versum: aliis admonitionibus
ante instructos, ad praedicandum. Math. 9. v. 35o. Marci
6. v. 7. Luc 9o. v. 1. Qui egressi ibant per Castella, Evangelizantes
et Curantes ubiq Luc 9. v. 6. Marc 6. v. 12. Ipse Jesus interim
per Civitates praedicat, Math. 11. v. 1.
Augusti 29: die natali Herodis, Cum Saltasset filia Hero-
diadis, et petiisset Caput Joannis Baptistae, Rex mixto
decollavit Joanem in Carcere: Discipuli ejus
tulerunt Corpus, et posuerunt Corpus in monumento Math.
14. v. 7. Marc 6. v. 21. Luc 9. v. 7. Continuant Apostoli in Castellis
missionem, et praedicationem suam et Xtus in Civitatib
Math. 11. v. 1. §. 4. Tertius Annus Praedicationis Xti.
Ao 75o. Juliano sub medium Martij audivit Herodes fa-
mam Jesu, et o͞a quae fiebant ab eo, hic ē Joannes baptista:
ipse surrexit a mortuis, et venientes nunciaverunt Jesu
et ait Herodem opinari ac proinde insidias forte deducas
quod Cum audisset Jesum, secessit inde navicula in de-
sertum locum seorsum, Math. 14o. usq 14um Marc
6o. v. 14. Luc 9. ultima Martij feria 6a, quia d. Augusti
et Folletus dicunt eadem prope die contigisse scilicet die
hebdomadae quo facto est mystio in Cana Galilaeae.
Ei 5. panib Saturavit, 5 millia hominum v. 6

Cum paulo ante Apostoli reversi in sua Missione narassent illi quaecunq fecissent, hic ibidem et Marc. 6. V. 30. Erat autem proximum Pascha 3tium a prædicatione Xti, incidebatq in 5ta Aprilis feriam 4tam: Dies festus Judæorum. Joan. 6. V. 4. At multiplicatis panibus, cum vellent eum facere regem, fugit in montem. Discipulis navicula transportere jussis ad quos ipse eadem nocte periclitantes, supra mare ambulans accessit, et Petrum ne mergeretur eripuit. Math. 14. V. 22. Marc. 6. V. 45. Joan. 6. V. 14 ubi et de Corpore suo pane coelesti disserit, fere usq ad finem Capitis.

Aprili mense medio ambulabat Jesus in Galilæa: non enim volebat in Judæa ambulare, quia volebant eum interficere Judæi, tunc advenerunt Jerosolymis Scribæ et Pharisæi, Calumniantes Discipulos ejus, quod illotis manibus manducarent. Joan. 7. V. 1. Math. 15. V. 1. Marc. 7. V. 1.

Maji initio, egressus Galilea secessit in partes Tiri et Sydonis, ubi Cananæi filiam sanat, Math. 15. V. 21. Marc. 7. V. 24. Inde ad mare Galilææ inter medios fines Decapoles, surdum, et mutum, et plures alios sanat, Math. 15. V. 29. Marci 7. V. 31. rursum 7 panibus satiat 4 millia Math. 15. V. 32. Marc. 8. V. 1. Dimissa turba, conscensa navicula venit in partes Dalmanutha, in fines Magedan, Math. 15. V ultima. Marc. 8. V. 10. Ubi Pharisæi Signum de Coelo quærunt, sed rejiciuntur Math. 16. V. 1. Marc. 8. V. 11. In Bethsaida Coecum sanat, Marc. 8. V. 22.

Sub finem Julii venit Jesus in partes Cæsareæ Philippi, ubi Xtus Petrus divinitatem Conquestus prædicitur fore Caput Ecclesiæ. Math. 16 V 13. Marc. 8 V 27. Luc. 9 V 18. inde coepit docere eos, quoniam oporteret Xtum pati, et occidi: et post 3res dies resurgere.

Petrus

Petrus detorrens eum a morte increpat. Math 16 v21. Marci 8v
31. Augusti 6a post dies plenos 6. Np: 8o post dies transfiguratus
Xtus. Math 17. v1. Marci 9 v1. Luc 9. v28: et quidem die Dnica. Postri-
die daemoniacum sanat, quem Discipuli sanare non potuerant, Math 17. v14.
Marci 9. v16. Luc 9. v38. Eodem Augusto mense conversantibus eis in
Galilea omnibus mirantibus, quod faciebat, praedicit Passionem suam,
et resurrectionem: Math 17 v21. Marci 9. v29. Luc 9. v44. Caeterum transi-
ens Galileam, nolebat id resciri, Marci 9 v29. Cum venissent Cafarnaum
Petrus stare in vento in ore piscis solvit didrachma. Math 17 v23.
Apostolos de primatu contendentes compescit, Math 18 v1.
Marci 9. v32. Luc 9. v46. Etiam 77ies fratri ignoscendum docet, Math
18 v22. et quidem ex toto corde, ut docet exemplo Regis rationem
ponentis cum servis suis v23.
Septembri medio erat in proximo dies festus Judaeorum, Scenopedia,
et migravit Jesus in Galilea. Joan 7o v2. Luc 9. v51. dixerunt
enim fratres ejus, transi hinc, et vade in Judaeam. Ibidem. Cum
in transitu non reciperetur a Samaritanis Jacobus et Joannes rogant
Dne vis dicimus, ut ignis descendat de Coelo. Luc 9. v51. In eodem
itinere occurrunt eidem 10 viri leprosi. Joannes qui omnes mundati
sunt. Luc 17. v11. Jesus ascendit Jerosolymam ad festum Scenope-
diae non manifeste, sed quasi in occulto. Judaei autem quaerebant
eum in die festo, Joan 7. v10. Erat hoc festum 15 Tisri, quod
tunc erat 29a Septembris feria 6a.
Octobris 2a Tisri 18. jam die festo mediante, id est 4a die
festivitatis, feria 2a ascendit Jesus in festo. Joan 7o v14.
Ubi inter alia inquit: me quaeritis interficere, quia totum
hominem sanum feci in Sabbatho. v20. Np: Paralyticum
ad probaticam Piscinam, quem curarat in 2o Paschate.
Nam ab illo tempore hucusque non legitur Xtus venisse Jeroso-
lymam die magno festivitatis id est in 8va Scenopedia, feria
6a 8bris, 6a stabat Jesus, et clamabat: Siquis sitit, veniat ad
me. Joan 7o v37. Judaei quaerebant eum comprehendere, sed non
nondum

Secundum vesperl. hora ejus. v.44. — Postridie liberat in templo deprehensam Joan 8 v.1. Egressus in templo illuminavit Coecum a Nativitate, 3tio die Mensis tisri in Sabbatho 7a 8bris Joan 9. v.1. In quibus inculcat humilitatem, Et charitatem in proximos exemplum Samaritani Luc 10. v.17. —

Novembri mense excipitur a Martha in Castello, docet orare Luc 11. v.1. In Pharisaeos invehitur v.35. et Math 23. v.13. montem negat timendam, Luc 11. v.4. In avaritiam et inanem Solicitudinem invehitur. Stulte hac nocte &c v.15. Pilatus Sanguinem Galilaeorum miscuerat Cum Sacrificiis eorum. Hac occasione hortatur oes ad Poenitentiam Xtus adita parabola de Arbore Fici 4o anno infrugifera, Luc 13. v1. Et Mulierem Contracta annis 18 Sanat in Sabbatho v.11 et ibat in Civitates, et Castella docens: et iter faciens in Jerusalem v.23. Decembris Initio accesserunt quidam Pharisaei: dicentes illi: Exi, et vade hinc, quia Herodes vult te occidere. v.31. Sabbatho Hydropicum Curat, Luc 14. v.1. Parabola de loco infimo in nuptiis docet humilitatem. v.7. Et de Coena magna de turri, de bello, docet alias virtutes. v.16. —

Facta sunt Encenia Jerosolymis. 25a Casleu. 7a Decembris, Et hyems erat, et ambulabat Jesus in templo, in portica Salamonis, quaerunt Judaei, an sit Xtus? Joan 10 v.22. Cumque vellent eum lapidare v.31. & saltem aprehendere. v.39. Exivit de manibus eorum, et abiit trans Jordanem v.40. Comminatus prius Urbi Jerosolymitanae excidium. Math 23. v.33. usque 39. Ubi murmurabant Pharisaei, ut peccatores acciperet, et ait illis parabolam: Ovis perditae, dracmae, et filii prodigi Luc 15. et ad Discipulos de villico iniquitatis, de divite Epulone Luc 16. v.1. et 19. Ubi et de indissolubilitate Matrimonii v.18. Sed fuddius Math 19 v.3. Marc 10. v.2. S.S.cus IV. et ultimus annus praedicationis Xti.

Sub Januarii initium monet discipulos de Cavendis Scandalis Luc 17. v.1. de fide ut grano Synapis. v.5. de Sermo orante: Regnum Dei intra vos e v.21 ubi multa de Judicio: —

Februario oportet Semper orare. ubi de judice iniquo, et vidua ipsi importuna: Luc 18. v.1. de Pharisaeo

De Pharisæo, et Publicano v.10. — afferebant autem ad illum,
et Infantes ut eos tangeret, v.15. Math. 19. v.16. Marc 10. v.13.
Magister bone quid boni faciam ut vitam æternam possideam ?
Si vis perfectus esse, etc. Math. 19. v.16. Marc 10. v.17. Luc 18. v.18. Tum
Petrus: Ecce nos reliquimus omnia. v.28. et Math. 19. v.27. Marc 10. v.28. De
Patre familias conducente Operarios in Vineam suam. Math. 20.
Martii initio Lazarum resuscitat. Ioan. 11. Id renuntiatur
Pharisæis v.46. Qui cum Pontificibus colligunt Concilium ubi:
Caiphas, Expedit nobis, ut unus moriatur. v.42. Ab illo ergo die
Cogitaverunt ut interficerent eum, v.53. Jesus secedit juxta
desertum, in Civitatem Efrem v.54.
Proximum autem erat Pascha Judæorum ⁊. 4tum et ultimum annum
Prædicationis Christi v.55. Quid putatis, quia non venit Jesus ad
diem festum? v.56. Interim ascendens Jesus Ierosolymam secreto
prædicit Apostolis mortem suam, et resurrectionem. Math. 20. v.17.
Marc. 10. v.32. Luc 18. v.31. Mater filiorum Zebedæi, fit Christo supplex.
Math. 20. v.20. Marc 10. v.35. Egressus Jerico sanat Barthime-
um cæcum. Marc 10. v.46. Cum in ingressu alium cæcum sanas-
set, Luc 18. v.35. Math. 20. v.29. Zachæus excipit Christum hospitio
in Jerico Luc 19. v.1. Proponit parabolam de 10 mnis. v.11.
Martii 17. Nisan 9. Ante 6. dies Pascha, Sabbatho venit et
cænat in Bethania, ubi Maria unxit pedes ejus, Ioan 12. v.1.
Et caput quoque Math. 26. v.6. Marc 14. v.3.
Martii 18. Nisan 10. in Crastinum die Dominica vectus asina
ingreditur Ierosolymam Ioan 12. v.12. Math. 21. v.1. Marc 11. v.1.
Luc 19. v.29. Et eodem die revertitur Bethaniam, Math. 21. v.12. Marc
11. v.11. Feria 2a. Marci redit Ierosolymam esurit ac maledicit
ficui. Expellit vendentes e templo Marc 11. v.12. et 15. Dein
docet in templo. Ubi de Parabolis filii familias a vinitoribus
occisi. Lapidis angulari: Nuptias filii regis Math. 21.
v.18. et sequentibus Marc 11. v.18. usque 19.

Feria 3a.

Feria 3tia Vident ficum exaruisse Marc 11. v. 20. cursum in Templo. Cum Summis Sacerdotibus, Scribis, ac Senioribus agit. v. 27. de baptismo. Joan. v. 30. Math. 21. v. 23. de tributo dando Caesari. Math. 22 v. 15. Marc. 12 v. 13. Luc. 20. v. 20. Sadduceos circa resurrectionem confutat, Math. 22. v. 23. Marc 12 v. 18. Luc 20 v. 27. De maximo mandato et Xto Davidis filio disputat. Math. 22. v. 35. Marc 12. v. 28. Luc 20. v. 41. De Scribis, et Pharisaeis non imitandis Math. 23 v. 1. Marc 10. v. 38. Luc 20. v. 46. Viduam minuta duo offerentem collaudat. Marc 12 v. 41. Luc 21. v. 1. de excidio Jerosolymorum, et mundi egressus templo fuse agit cum Discipulis Math. 24o. Marc 14 Luc 21 v. 5. Parabola de 10 Virginibus de talentis. De forma extremi judicii Math. 25. Erat autem diebus docens in templo nocte vero exiens morabatur in monte Oliveti. Luc 21. v. 37.

Feria 4ta Judas 30ta Argenteis vendit Jesum Judaeis, Math. 27. v. 2. et 14. Marc 14. v. 10. Luc 22 v. 7.

Feria 5ta Ad vesperam comedit agnum Paschalem. et instituit Ven. Eucharistiam. Math. 26. v. 20. Marc 14. v. 12. Luc 22. v. 14. et 19. Et longam exhortationem ad suos habuit 14. — 15. — 16. 17. Eademque nocte captus a Judaeis 1mum ad Annam Socerum Caiphae, 2do Ad Caipham deducitur, ubi reus mortis pronunciatur et 3tio a Petro negatur.

Feria 6ta Martii 23a Usser 15 secundum vulgarem synagogae calculum, sed 2dum verum et Astronomicum solum 14o Nisan mane in magno Concilio iterata condemnatione deducitur ad Praesidem Judaeae Pilatum. Licet enim possent Judaei de iis, quae ad legem suam spectarent questionem habere, ac poenas sumere, ut patet ex caede Stephani, et colligitur ex Joan. 18o v. 31. 2dum legem vestram judicate eum: tamen in causa Majestatis, et aliis criminibus, quae ad rem publicam, vel imperium pertinebant, nihil poterant, ut ex hebreis optime probat Maldonatus, et Petavius, 40 circiter annis excisam ante Urbem Jerosolymitanam dicunt hebrei jus id esse sublatum Judaeis, a Romano Imperatore.

Atqui Judaei

Atqui Iudæi Iesum læsæ majestatis reum faciebant; unde subdunt Nobis non licet interficere quemquam, tamen scilicet, v 32.
Hora 3a. Marci 15 v 25 Crucifixerunt eum. Toletus et Petavius cum S. Hyeronimo, item Cajetanus, et Melchior Canus putant corruptum locum, et pro S |: quæ est nota Senarii :| positum Γ. quæ est ternarii nota. Sed pt antiqua lectio facile a vitio excusari secundum ea, quæ ex Censorino, Janzenio, Maldonato, et Baronio notavit sub initium Chronici c. 2. qui dicunt, horam 3am fuisse 2am partem diei e 4 partib. in quas olim dies dividebatur, durasseque usque ad meridiem, qua appropinquante constat Xtum crucifixum fuisse, Ioannes 19. v 14. ubi dicitur horam quasi 6am fuisse, quando Pilatus flagellatum primum Iudæis stitit, atque damnatum.
Hora 6a. Id est meridie, tenebræ factæ sunt super universam terram usque ad horam 9am |: quæ nostræ respondet 3æ pomeridianæ :| quando Xtus clamans voce magna, expiravit.
Ante vesperam a Iosepho, et Nicodemo sepultus est, Ioannes 19 v 38. Math. 27. v 57. Marc. 15. v 42. Luc. 23. v 50. Tribus diebus in sepulchro jacuit. Ita S. Hyeronimus, Augustinus, Theophilactus, et alii communiter. Vespere autem Sabbathi. Id est sero sabbathorum, hoc est: festis jam prioribus hebdomadæ sabbathis, seu diebus otiis vespera illa, seu nocte, quæ lucescit, id est lucem finientem, excipit, et immediate consequitur. Estque initium 1mi diei Cyriniis proximæ hebdomadæ quod clarius exprimit Marc. c. 16. v 1. Cum transiisset sabbathum, Maria Magdalena, cum aliis mulieribus emerunt aromata. Et valde mane una, pro 1a, sabbathorum veniunt ad monumentum. Et quidem in Urbis egressu adhuc tenebræ erant, Ioannes 20. v 1. Albescente tamen Coelo, ut loquitur S. Augustinus. Sed orto jam erat Sol, cum ad monumentum pervenerunt, Marci 16. v 2. Nisi malis dicere, initio ipso noctis mulieres, emptis aromatibus, versus locum sepulchri profectas esse, saltem aliquo usque, et juxta portam Urbis, vel in suburbio pernoctasse: diluculo autem progressas esse, etc. cumque vidissent ab ostio revolutum lapidem, Consternata

Consternata prae aliis Magdalena, relictis Sociis mulieribus
ad Apostolos Currit, et furto Corpus Xti Suscitatum nunciat.
Quo nuncio Petrus, et Joannes ad monumentum evocantur, Joan.
20. v.1. et Sequentib. Absente Magdalena, reliquae Mulieres intrant
Sepulchrum; In anteriore parte Angelum unum uni Saxo insiden-
tem vident, Math. 28. v.2. In posteriore Seu interiore Speluncae
parte, alteri Saxo vident 2os angelos insidentes, Luc. 24. v.4.
Quo Spectaculo pavefactae diffugiunt, et ad Apostolos properant,
nunciaturae, quae viderant. Cum Xtus ipsis obviam procedens, Con
Salutavit illas, ac pedes Contrectandos praebuit Math. 28. v.9.
Interea Petrus et Joannes Cum redeunte Magdalena, ad monumentum
adcurrunt. Sed digressis Apostolis, Magdalena sola jam ibi permansit:
atque tum Angelum Dei, et Xtum hortulani Specie vidit Joan. 20. v.10.
et Sequentib. Ita Toletus, Petavius, et alii. Surrexit ergo Xtus 1a feria (
quae inde Dnica exinceps dicta fuit;) 25a Martii, Summo mane, et non
1o loco matrem Suam (ut pie Credunt Catholici.) revisisset, 2o Mu-
lieribus apparuit in via; 3io. Magdalenae ad monumentum, ut jam dixi.
Eodem die apparuit. 4o Simoni Petro Luc. 24. v.34. 5o Euntibus in
Emaus Luc. 24. v.13. 6o Apostolis Sub vesperam Domi, Simul
Collectis, Joan. 20. v.19. Sed Sine Thoma.
Prima Aprilis post dies 8. iterum iis apparet, praesente quoque Thoma
Joan. 20. v.26. Manifestavit Se iterum Jesus ad Mare Tiberiadis Piscantib.
Apostolis, Joan. 21. v.1. Ubi Petro post trinam negationem trina Confessio-
ne diluenti Ecclesiam Suam Xtus Comendat, pasce oves meas.
Deinde visus est plus quam 500tis fratribus Suis. 1a ad Corinth.
15. v.6. Putant que hanc fuisse Celeberrima illa, et toties a Xto ante pro-
missa apparitio in monte Galilaea. Ita S. Hyeronimus, et interpretes.
Visus est etiam Jacobo 1a ad Corinth. 15. v.7. Sed quo die reliquae
apparitiones Contigerint incertum. Certum, per 40a dies praebuisse
Seipsum vivum post Passionem, et apparuisse Variis vicibus, et
locutum fuisse discipulis de Regno Dei. Actor. 1o. v.3.
Tandem 40a die a resurrectione 25a Jiar 3ia Maji feria 5ta
Xtus Convescens Apostolis suis praecepit eis ab Jerosolymis
ne discederent, donec implerentur Spiritu S. Et a mensa eduxit
eos foras in Bethaniam: Et elevatis

Et elevatis manibus suis benedixit eis, et recessit ab eis, et ferebatur in Coelum. Actor. 1o V4 Luc 24. V49. Marc 16. V19. et nubes suscepit eum ab oculis eorum Actor. et Sedet a dextris Dei. Marc 15. V19. Sedebitque usque ad tempora restitutionis omnium. actor. 3io V21.

Reflexio 1a De tempore.

I° Tempus metimur per dies horas, hebdomades, menses, et Periodos. Dies alius naturalis, alius Civilis, Naturalis est ab exoriente Sole usque ad occasum, Civilis est tempus contentum intra 24 horas. Nobis a media nocte ad mediam noctem, Judaeis a vesperis usque ad sequentis diei vesperas. Item Dies alii profani, seu Communes alii festi, seu sacri sic Judaeis post egressum ex Egypto Pascha Pentecostes Scenopegia tubarum expiationis et neomenia Dei Encenia memoria Josue, Esther.

II. Horas Judaei includerunt 3es uni vigiliae, erant autem vigiliae 4or De nocte totidem de die vigilia 1a incipiebat cum Solis occubitu. 2a desinebat cum nocte media, ab eadem deinde initium sumebat 3a 4a cum Solis ortu expirabat. Mane item inceperunt horam 1am quae apud nos 3es horas complectitur, et juxta hunc Calculum dicit S. Marcus Xtum Xcifixum hora 3ia, quem Joanes dicit hora quasi 6a a Pilato damnatum fuisse ad Xcem nam nei dum effluxerat 3ia cum pene insiaret 6a hora.

3io Hebdomada Clauditur 7. diebus, cujus usus ab ipso Deo, qd a Creatione mundi Judaei Cautissime custodivere a Judaeis subinde Sabbatha dicebantur sic Marc 15. V2. una Sabbathorum subinde hebdomadas ipsa Sabbathum vocabatur sic una Sabbathi, 1a Sabbathi jejuno bis in Sabbatho.

4o Menses alii Solares, alii Lunares. Solaris est temporis anni nunc 30, nunc pluribus, nunc paucioribus constans. Lunaris est ab uno Novilunio usque ad aliud.

5to Annus alius Solaris, alius Lunaris, Lunaris cum Luna 12ies concurrat cum Sole, Solaris, dum Sol ab uno tropo, ad alium permeat Zodiacum apud hebraeos qui inhaerebant
veris mundi

verius mundi notabilibus
Annus mutabat in Æquinoctio verno, cui inhæremus paginas veteris testamenti tunc probabilius, et mundi exordium sit cum 1us Adam formatus tunc 2us Conceptus cum 1us peccavit tunc 2us redemit. Verum post adventum Messiæ nos annos inchoamus a Circumcisione Dni. — Ani vo mundi iam initio, quam successive fuere pleni seu 12im Mensium ut eruit ex Genesi 5o v5. Patet idem ex Gen 5. v15 Ibi dixit autem Malaleel 65 anis, et genuit Jarem; hic si per anos intelligis menses anos 5e et mensium 5. circiter genuisset Malaleel, qd repugnat.
6. Kalendarium Julianum e dicto Cæsaris Julii indictum erat ante Ascensionem Xti Ano 46 eo utunt Orientales græci. Verum hoc emendatum fuit adito bissextili ano 1582 sub Gregorio 13 inde Gregorianum dictum eo utunt Occidentales, et acceptaverunt etiam Acatholici. Anos Jubilares vide exodi 23; et levitici 25. Ani vo Jubilæi legis novæ protensi ad 50e et 100. Anos; de quib indulgentiis; hoc tempore ob bellorum incursiones siluere.
7o. Periodi vocant certi ani numeri, qui in orbem redeunt, ut Olimpiades, Cycli, Indictiones, Epacta.
8o. Ætates mundi 7. 1o Ab Adamo ad diluvium 1656. 2o A diluvio usq ad egressum ex Ægypto 847. Inde usq ad Salomonis anum 4um, quo Ceptum fuit Templum condi 480. 4o Ætas A Cepto templo Captivitatis usq ad finem Babylonicæ 482. 5a Ætas cæpit a relaxata Captivitate Judæorum et duravit usq ad Messiæ adventum 525. 6a Cæpit a Xti 1o adventu, et durabit usq ad 2um adventum ejus; seu in diem Judicii. 7a non jam in mundo, sed in Coelo empireo anus æternus jubilaris perpetuus et Sabbaticus perennis.

Reflexio IIa De Nominib.

Ad intelligendam Sacram Scripturam multum Conducit nosse qd unum nomen plures habeant. Sic:
A. 1o. Heli summus Sacerdos Pater ophni, et Phinees. 2o Pater B Virginis Mariæ, item Alpheus alias pater Jacob

Pater Jacobi minoris, alius Pater Mathei Apostoli.
1º Joañes Baptista Elisabeth, et Zakharie filius, praecursor D.
Dni ab Herode decapitatus. 2º Joañes Evangelista, e Salome
et Zebedai filius frater Jacobi majoris. 3tio Joañes cognomento
Marcus, in cujus domo Xtus in ultima Coena Eucharistiam in
stituit. 4º Joañes unus ex primoribus Judaicorum Sacerdotum. C.
1º Josephus filius Jacobi Patriarchae Genes. 30. praefex Egypti. 2º
Josephus Sponsus B.V. Mariae, et Nutritius Xti. Math. 1º 3tio
Josephus ab Arimathia nobilis decurio, qui a Pilato expetiit
Corpus Xti, et sepelivit. 4º Josephus, seu Barsabas candidatus
ab Apostolis in locum proditoris Judae, sed sors cecidit in Mathiam.
Josephus Judaeus, alias flavius historicus eximius, verum D.
Judaicarum sed non fuit Xtianus.
1º Jacob Patriarcha filius Isaci. 2º Jacob pater Alphaei. 3tio
Jacob Pater nutritii Jesus Josephi. 4º Jacobus dictus major filius Zebe-
dai frater S. Joañis Evangelistae. item Jacobus dictus minor, e filius
Alphaei, hic scripsit Epistolam Canonicam, ejus frater e Judas thadeus. E.
1º Judas filius Jacob Patriarchae Genes. 29. 2º Judas Machabaeus 1º
Machabeorum 2º a 3tio. Judas iscariotes, qui et proditor. 4º Judas
Apostolus, qui dicitur thadeus, scripsit Epistolam Canonicam. F.
1º Herodes Ascalonita occisor infantum in Bethlehem. 2º Herodes
Archelaus, quo repente reductus Jesus infans ex Egypto. 3tio He-
rodes Antipas, Archelai filius decapitator Joañis Baptistae, et
delusor Xti. 4º Huic successit Herodes Agrippa 1us qui decolla-
vit Jacobum fratrem Joañis Evangelistae, cujus patruus erat Anti-
pas Herodes Joañicida, hic Herodes 4us morbo pestilentiali interiit.
Actorum 12º 5º Herodes Agrippa 2us Actorum 25. G.
1º Marcus, idem et Joañes. 2º Marcus Evangelista Romae scripsit
Evangelium /: ut plurimi volunt :/ latine, qd S. Petrus Ecclesiis tradidit
legendum. H.
1º Maria, Soror Aaron exodi 15. 2º Maria Mater Jesu. Math.
2º 3tio Maria Salome uxor Zebedai, 4º Maria Jacobi, et Joseph.
et Maria Cleopha

et Maria Cleophæ seu Alphæi uxor [una] persona. 5° Maria Magdalena soror Marthæ, et Lazari Luc 10. 6° Maria filia Cleophæ. Anna Mater Samuelis 1° Reg. 2° Anna prophetissa
J. Luc. 2° Hæc aderat dum Simeon senex Jesum obtulit in templo. 3io Anna filia Heli, seu Joachim, alias Eliacim Mater B. V. Mariæ.
Idem nomen habent plures.
1° Alphæus, seu Cleophas, frater S. Josephi nutritii. 2° Alphæus pater S. Mathei Evangelistæ.
1° Jesus seu Josue filius Nun dux Israelitar. successor Moysis. 2° Jesus filius Sirach scriptor libri, qui dicitur Eclesticus. 3io Jesus filius Dei, et Virginis. 4° Jesus quidam pauper, qui in ovisione Jerosolymæ oenbuit, ut refert Josephus Judæus.
Simeon filius Patriarchæ Jacob Genes 29. 2° Simeon senex, qui Jesum infantem in templo Jerosolymitano obtulit. 3io Simeon seu Simon Episcopus Jerosolymis, filius Cleophæ, successor S. Jacobi minoris.
Simon pharisæus, qui in Betania Xtum excepit Joanis 12. 2° Simon Bariona, seu S. Petrus Apostolus. 3io Simon Apostolus dictus Cananeus, quia oriundus erat ex Civitate Cana. 4° Simon magus, author pecati Simoniæ.

Unus plura nomina, et antonomasias habet.

Sic Alpheus dicitur Cleophas, est enim una persona. 2° Jacobus Minor frater Dni. 3io. Heli, seu Joachim, seu Eliacim est una persona, nempe: Pater B. V. Mariæ. 4° Simon Bariona, seu S. Petrus seu princeps Apostolorum, seu Cephas græce Caput est una persona 5io Saulus, seu Paulus, seu vas electionis, seu Doctor gentium, seu absolute Apostolus est una persona. 6° Joanes Evangelista, seu discipulus, quem diligebat Jesus, seu discipulus dilectus, seu adoptivus B. V. Mariæ est una persona. 7° Joanes Baptista, seu præcursor Dni, seu Amicus Sponsi est una persona.

Salvum[?]

Solvunt[ur] apparentes antilogiæ, ex Evangelio S. Math[æi]

Mathæi 1. v.8. Joram genuit Osiam intermissis concordia Joas, et Amasias, sed 4º Reg. 8. v.24. Joram genuit Ocosiam: Ocosias C.11. v.2. genuit Joas, C.12 v. ultim[o] genuit Amasiam; Amasias C.14. v.21. genuit Oziam, seu Azariam.

R. Matheus intermisit inter medios 3es ex stirpe impiissima Achabi, per filiam Achabiam descendentes, nam stirpem hanc delendam prædixerat Deus 4º Reg 8. v.18. Unde Matheus memoriam saltem illor[um] quasi nunquam vixissent abolitam voluit usq[ue] ad 4am generationem.

Mathei 1º. v.25 Non cognoscebat eam donec peperit filium suum unigenitum, sed contra e, nam Joseph nunquam cognovit Mariam. Luc. 1. v.34. Nec ipsa plures habuit filios. R. particula hic Non Mathei 1º v.28. accipit[ur] pro nunquam, nam donec usq[ue] dum antequam tantum significant quod ante factum, v[e]l factum sit; n[on] v[er]o quod postea. Sic psalm[o] 109. Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos &c. Sic Ego vobiscum sum usq[ue] ad consumationem sæculi. N[on] sequit[ur] q[uo]d post illud n[on] sit nobiscum interim B. virginem semper mansisse virginem patet ex Luc 1. v.34. Ezechielis 44. v.2. Ex communi Ecclesiæ sensu, et Apostolica traditione.

Petes 1º Cur genelogiam Xti dederint Math[æus] n[on] a Maria, sed a Josepho? R. Non erat consvetudo Judæis genelogiam mulier[um] texere, deinde eis n[on] licebat ex alia tribu uxorem ducere; imo licebat ipsis etiam 2i gradus consanguineas ducere, ut fratrib[us] semen excitent, ne bona in alienos transirent, et B. Virginem habuisse agrum testat[ur] Calimius de consanguinitate vide infra arborem, ubi patet, Josephum, et Mariam fuisse consanguineos 2i gradus, nam utriusq[ue] idem Avus [erat] Mathan

Petes 2º

Petes 2o. Cur Jesus dicit 1o genitus si Maria non habuit plures proles? R. In scriptura vocantur 1o geniti Jo nati sive Dei, nati sint alii sive non, deinde Reges sunt 1o geniti, et de Xto scriptum Ego primogenitum ponam eum excelsum prae Regibus terrae. Erat quo de domo David Rex Judaeorum.

Petes 3io. Cur Maria nunc Sponsa, nunc Uxor in Evangelio? R. Sponsa de praesenti idem significat ac uxor non cognita, quae vere est uxor, nam Matrimonium ratum vere dicitur Matrimonium.

Petes 4o. Cur Joseph in Evangelio nunc pater, nunc putatus pater dicitur? R. 1um dicitur, quia Maria erat vera Conjux, etsi Jesus de Spiritu Sancto sit Conceptus, filius tamen Mariae fuit, sic qui agrum habet, habet etiam id, quidquid in agro est unde Suarez ait. S. Josephum etiam secundum Corpus assumptum in Coelos ob virtutes heroicas. (Sequitur Arbor Xti.) Math 2o v1. Ecce Magi ab oriente. x et unde vidimus Stellam ejus. quid Xto cum magis? et Sagiis? et ubi, deinde in Coelis nova Stella? R. Magi significant Sapientes Astrologos, etsi deinde x successu temporis dicti alii sint, unde Magia dicta est. Hi etsi Calvinus x superstitionibus fuerunt seu Principes Reguli, malunt tamen Math rideatis vere Reges Stellare, quia Considerare sidera Sapientum erat eos Sapientes appellare, quia Considerare sidera Sapientum erat domum appellant. intrantes domum, advertit Judaei omnem mansionem domum appellant. denique 40ma die a partu virginis Jesus oblatus est in templo, et post aliquot mensium moram in Nazareth jubet Joseph fugere in Egyptum, porro Xtus non ratione voti sed ratione loci Nazaraeus, unde poterat vinum bibere, quod Nazaraeis bibere non licebat.

Math 3io. v11. Ipse vult baptizari, in Spiritu Sancto igne Baptismus ignis non nisi paracod fuit in Pentecoste Acto 2o. v2. R. Supra. Mat

R. Supra Math. 3. v. 11. Igni hoc est gratia et donis Spiritus Sancti.
Math. 5. v. 3. Beati pauperes Spiritu. Proverb. 30. v. 8. Mendicitatem et divitias ne dederis mihi. R. Supra apud Math. intellige voluntariam paupertatem Evangelicam. Illud vero proverb. 30. intellige de necessitatis mendicitate.
Math. 5. v. 17. et 18. Non veni solvere legem; sed adimplere. Iota unum aut unus apex — non præteribit a lege. Ad Galat. 3. v. 13. Christus nos redemit de maledicto legis et Luc. 16. v. 16. Lex et Prophetæ usque ad Joannem ex quo Regnum Dei evangelisatur. R. Illud Math. 5. intellige litteraliter, in 2do hoc est ad Galatas 3. intellige de maledicto legis veteris.
Math. 5. v. 43. Audistis, quia dictum est, odio habebis inimicum tuum. Exodi 23. v. 4. Si occurreris bovi inimici tui, aut asino errranti; — reduc ad eum: — jacentem sub onere sublevabis cum eo. —
R. Ad illud Math. 5. v. 43. ex textu Diliges proximum. inferebant Scribæ ergo odio habebis inimicum, sed male, unde correxit Christus. Deus enim odium non præcipit nisi peccati vel damnatorum. —
Math. 6. v. 1. Ne justitiam vestram faciatis coram hominibus. C. 5. v. 16. Sic luceat lux vestra, coram hominibus, ut videant opera vestra bona. R. Illud Math. 6. intellige de cavenda vana gloria; C. vero 5. de dando bono exemplo.
Math. 6. v. 11. Panem nostrum supersubstantialem. Luc. 11. v. 3. Panem nostrum quotidianum. R. Panis supersubstantialis idem est ac quotidianus, id est vitæ substantiam alens.
Math. 6. v. 23. Si lumen quod in te est, tenebræ sunt. —
privative opposita sunt lumen, et tenebræ, nec possunt simul esse.
R. Illud Math. intellige: si secundum hominem superiorem pute cor, malus fueris, quomodo bonus eris, juxta hominem inferiorem, ubi sensus alliciunt magis ad illicita.
Math. 7. v. 14. Aut hi inveniunt viam, id est arctam vitæ. C. 20. v. 16. Pauci electi. — Psalm. 128. v. 18. Dinumerabo eos, et super arenam multiplicabuntur amici tui. R. Illud Math. intellige comparative ad damnandos. Pauci electi. ~~perditione~~
Math. 7.

Math 7. v. 17. 18. Non potest arbor mala bonos fructus facere.
v. 11. Vos cum sitis mali nostis bona data dare, filiis vestris.
R. Illud intellige in sensu composito, seu quamdiu manet malum seu, alias frustra diceret Christus, nisi poenitentiam egeritis, si peccator non posset converti.
Math 8. v. 5. Accessit ad eum Centurio rogans eum, — Luc. 7. v. 3. misit ad eum Seniores Judaeorum. 2do. Misit amicos. R. Accessit Centurio Christum 1o. per Seniores Judaeorum. 2o per amicos, 3io per se ipsum. Cum Christus jam vicinior esset domui Centurionis ita Cubitum ius. Apostolorum.
Math. 8. v. 22. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. — Eccli 28. v. 16. Contege corpus mortui et ne despicias sepulturam illius.
R. Sepelientes ibi erat spiritualiter mortui. —
Math 8. v. 28. Duo habentes daemonia — Marc 5. v. 1. et Luc 8. v. 28. Non meminerunt, nisi unius. R. Duo daemonia, sed Marc. et Luc. ideo unius meminerunt tantum, quia ille erat nequior, et petulantior. Math 9. v. 9. Matheum nomine. — Marci 2. v. 14. et Luc 5. v. 27. Nomine Levi filium Alphei. R. S. Math. se nominavit Matheum, hoc est peccatorem, cum alias nomen ejus sit Levi.
Math. 9. v. 13. Non veni vocare justos, sed peccatores. — Math. 11. v. 28. Venite ad me omnes. R. Non veni vocare justos ait Jesus, intelligit ad poenitentiam, quia non egent, sed peccatores, venit tamen ut omnes salvos faceret, origo manum imponant Christum venisse, et mortuum fuisse salutem pro electis. × alias cur diceret venite ad me omnes, hi confugit Christus scribas, quia ut conversandi cum peccatoribus, imitando eos peccata, sed convertendo eos virtus est.
Math. 9. v. 18. Princeps unus accessit — Marci 5. v. 22. atque de archisinagogis quidam nomine Jairus Luc. 8. v. 41. Jairus Princeps Sinagogae.
R. Reipsa hic Jayrus erat.
Math. 9. v. 18. Filia mea modo defuncta est. — Marci 5. v. 23. Solum dicit ex-extremis fuisse. R. Bis erat rogatus Christus 1o. cum puella in extremis esset ut eam curaret 2o. cum mortua fuit ut resuscitaret, quod et impetravit ob constantiam, et fiduciam in Christum

Math. 9. v. 24

Math. 9. v. 24. Non ē mortua puella, sed dormit. — Luc 8. v. 49. venit quidam ad Principem Synagogæ dicens, quia mortua ē filia tua, noli vexare illum. R. Non ē mortua ait Xtus scil: mihi, cui oīa vivunt, sed dormit, ut a me suscitanda expectans, puella reipsa mortua erat, sed erat Xtus potens eam resuscitare.
Math. 10. v. 3. Jacobus Alphæi. — Marci 2. v. 14. Math. vocatur filius Alphæi. R. Alter Alphæus pater Jacobi, et alter pater Mathæi.
Math. 10. v. 4. Simon Cananæus. — Luc 6. v. 15. Simon Zelotes. R. Hic Simon dicitur Cananæus, quia ex Cana oriundus dicitur et Zelotes ob fervorem, et Zelum.
Petes. Cur Xtus Judam Iscariotem elegit Apostolum, cum scivit futurum proditorem? R. 1o quod hoc beneficio arctius illum sibi devinceret. 2o quod in Ecclesia semper permiscendi boni cum malis, donec area plane permundetur juxta Math. 3. v. 12. Tandem ut ostenderet non enervari vim Sacramentorum, neque minorem rem eorum administrationem propter ministrorum indignitatem.
Math. 10. v. 5. In viam gentium ne abiveritis, — et in civitates Samaritanorum ne intraveritis. — Math. ultimo v. 19. Euntes docete omnes gentes. R. Convertere mundum reservavit Xtus Apostolis post resurrectionem fieri, quando legem Evangelicam substituit veteri. et Judæi, si Xtus simul, et Judæos, et gentiles docuisset, suspicari potuissent, quod non sit messias.
Math. 10. v. 10. Non ferant in via neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam. — Marc 6. v. 8. præcepit, nequid tollerent in via, nisi virgam tantum et sandalia. Joannis 12. v. 6. Judas loculos habens, ea quæ mittebantur portabat, et C. 19. v. 23 indicatur Xtum plures tunicas habuisse. R. Non 2 tunicas etc. intellige non necessaria esse relinquenda, sed tam paupertatem, et arctam esse servandam, et sectandam.
Math. 10. v. 15. tollerabilius erit terræ Sodomorum in die judicii quam illi civitati. — An ergo inhospitalitas majus peccatum ē Sodomia? R. Sodomia in suo genere seu libidinis ē gravissimum

Sed gravius

Sed gravius infidelitas positiva, resistens Spiritui Sancto, agnita veritatis impugnatio, v ex ignorantia affectata. ~~v ex ignorantia affectata~~

Math. 10. v. 19. Nolite cogitare, quomodo, aut quid loquamini, n enim vos estis qui loquimini. — Si loquimur, quomodo nos n loquimur. Rs. Non negat Xtus simpliciter Apostolos loqui, sed potiores partes dat Spiritui Sancto, per illos loquenti.

Math. 10. v. 34. Non veni pacem mittere in terram, — Joan. 20 ter repetit pax vobis, et C. 14. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis. Rs. Non veni pacem mittere, hoc e intelige, per accidens, et indirecte nam quod infideles persequuntur, occidant Alios &c, hoc fit ex eorum malitia, Xtus vero e Princeps pacis. Unde Impii contra bonos gladium sive linguae sive alterius generis impie arripiunt, et praeter intentionem Xti.

Math. 11. v. 11. Non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista. — Joan. 1. v. 21. Propheta es tu? et Rs n. Joannes dicit se n ee Prophetam, nam Propheta futura praedicit, Joannes vero Xtum digito monstravit. Math. 11 v. 25. Rs Jesus dixit: Confiteor tibi Pater &c — At nemo interrogavit. Et Luc. 10. v. 21. Exultavit spiritu sancto et dixit. Confitebor tibi &c. hic respondens e loco loquens enim Hebraismus.

Math. 11 v. 26. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. — Luc. 4 v. 6. Mihi Diabolus dixit ~~tradita sunt~~ tradita sunt, et cui volo do illa, Rs. Omnia &c Daemoni n conveniunt; licet superbe sibi arroget mendax.

Math. 12 v. 30: Qui n e mecum contra me e. — Marc. 9. v. 39. Qui n e adversum vos, pro vobis e. Rs. Neminem Xtus pro suo agnoscit, qui eis sincere n adhaeret.

Math. 12. v. 31. Spiritus Blasphemia n remittetur, neque in hoc saeculo, neque in futuro. — 1a ad Timoth. 1o v. 13. Blasphemus fuit, et persecutor, et contumeliosus, et tamen misericordiam consecutus sum. Rs. Blasphemiae n remittetur; intelige sine speciali Dei auxilio et difficultas habet blasphemia in Spiritum S. sicut in Spiritum Sanctitatis.

Math. 12. v. 39. Signum n dabitur ei, nisi signum Jonae Prophetae. — Joan. 12. v. 37. Cum tanta fecisset signa coram eis, n credebant. Rs.

R. Signum n. dabit ei intellige signum Jonae, seu resurrectionis Xti, alia signa jam satis viderant.
Math. 12. v. 40. Erit filius hominis in corde terrae 3bus diebus, et 3 noctibus —
R. Erit &c. est synecdoches, et intellige ultimam partem diei veneris, et vit fuit tribus noctibus, et particulis 3ium dierum.
jam diei Dnicae.
Math. 12. v. 46. Mater ejus, et fratres quaerentes ei loqui — Xtus habuit germanos fratres, Math. 3. v. 21. — additur venisse ut tenerent eum: dicebant enim: in furorem versus è.
R. Mater ejus &c. Judaei etiam ultra 1um gradum fratres, et sorores dicebant suos consanguineos.
Math. 13. v. 28. Inimicus homo hoc fecit. — V. 39. Diabolus seminavit zizania. R. Inimicus homo hoc fecit, idest daemon et membra ejus.
Math. 13. v. 30. ~~[illegible]~~ Sinite ut tamq crescere. Galat. 5. v. 12. Utinam abscindantur, qui vos conturbant.
R. Sinite utrumq crescere intellige permissive, nam malum Deus velle nequit absolute.
Math. 13. v. 35. Colligite 1um zizania ad comburendum — diseedite
Math. 25. v. 34. prius dicit, venite benedicti: quam v. 41. discedite maledicti. R. Colligite &c. prius Xtus judicat, praemiatq electos t.g. digniores sint t.g. ut reprobi acrius doleant, et videant quid amiserint. Ait S. Bernar. t.g. Xto proprium è praemiare, alienum punire
Math. 13 v. 55. Nonne hic è fabri filius. Marc. 6. v. 3. Nonè hic è faber
— Math. 27. v. 40. Si filius Dei es, descende de cruce. v. 54. Vere filius Dei erat iste. R. Nonè hic è fabri filius, Jesus putabatur filius Joseph ei vel fuit adjutor in fabrili, deinde post obitum Josephi, et ipse exercuit artem fabrilem. Denique filius fabri Patris coelestis, qui oa condidit, sed et filius oa similiter operatur.
Math. 14o. v. 3. Herodes tenuit Joanem — C. 11. v. 14. dicitur traditus fuisse Herodi adversibus. R. Herodes tenuit Joanem

Arbor Christi, ex Familia Davidis.

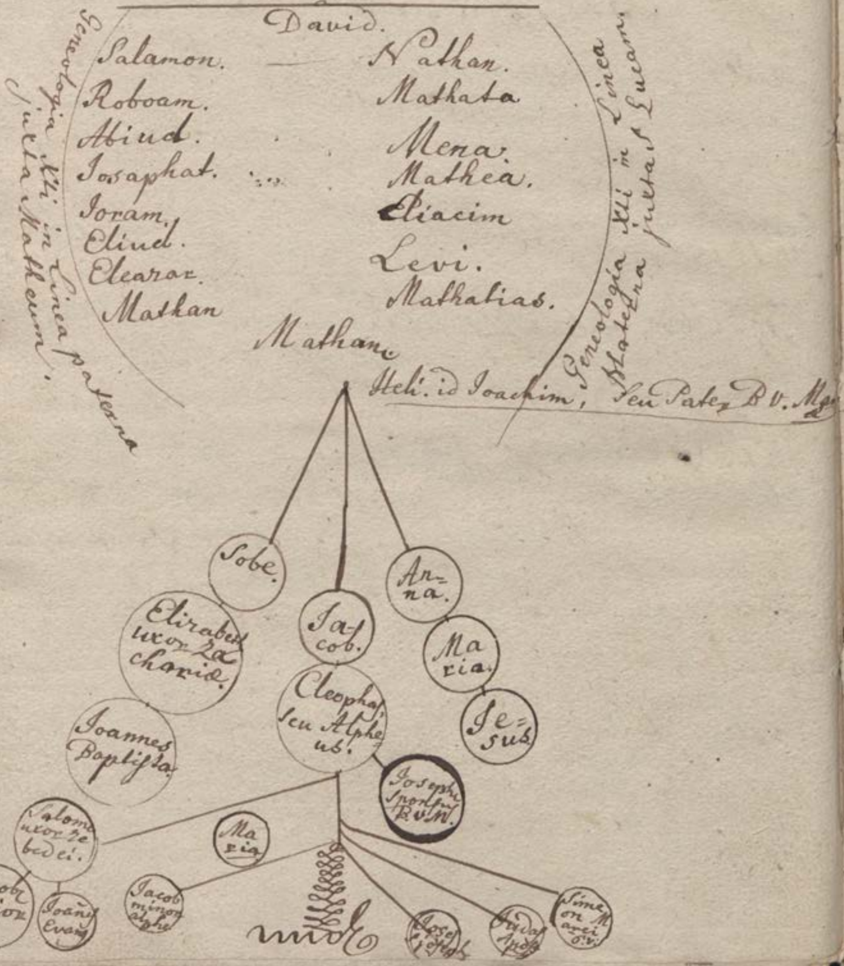

Vaticinium. 1818 descriptum est ~~initi~~ –

~~Patricii~~ Archi Epi.

Flores circumdati, significant Clementem XImum.
Item autem sequentes sunt: 1o: De bona Religione.
2o Miles in bello. 3io Columna excelsa. 4o Animal =
rurale. 5o Rosa umbriæ. 6o Ursus velox. 7o. Pere-
Pius 6.x Pius 7.x Leo XII.x
grinus Apostolicus.x 8o Aquila Rapax x 9o. Canis, et Coluber.
Pius 8. Gregorius 16.
10o Vir Religiosus. 11o De balneis Hetruriæ. 12o
~~Pius Gregus~~ Crux de Cruce. 13. Lumen in Coelo. 14o Ignis –
ardens. 15o Religio depopulata. 16o Fides intrepida.
17o Pastor Angelicus. 18o Pastor et Nauta.
19o Flos florum. 20o De medietate Lunæ. 21o.
De labore Solis. 22o: Gloria Olivæ. Et tandem
in persecutione extrema S. Romanæ Ecclesiæ sede-
bit Petrus Secundus: aliqui volunt Romanus, qui
pascet oves in tribulationibus: quibus transactis,
civitas septicollis diruetur, et Judex tremendus judi-
cabit populum suum. Ita vaticinium S. Malachiæ Archi-
Episcopi. Armachani totius Hyberniæ Primatis, ac
Apostolicæ Sedis Legati. Itaq; post Clementem XIum.
ejus ævi Pontificem juxta vaticinium isthoc XXIII.
restabant Pontifices; quorum autem octavus jam abinde
Solium Petri tenebat, XVI. quorum modo feliciter regnan-
te adhuc futuri sunt.

14. Pontifex erit Petrus Edus. qui et ultimus.

1826 24. July in Dunlatr..

1829. Castiglione Xaver Ferentz ur

veve fel 8-ik Pius Pápa nevet.

meghalt 1830. mense 9bri

1831. Gregorius 16. Pontifex factus

est Annorum 66. mortuus 1846.

Pius 9nus Pontifex 54. annorum

Indixit Jubileum 2a May incepit, et =

=usque 23 May finis. 1847.

BIBLIOTECA ASTRA SIBIU